

קיום הסכמים בצל חדלות פירעון אפשרית כתוצאה ממשבר הקורונה

וירוס הקורונה והמשבר העולמי שיצר עתיד בוודאי להשפיע מאוד על הסכמים מסחריים והמשק הכלכלי. השיתוק הרחב של השוק בישראל (ובעולם), ללא ספק, "דוחק אל הקצה" חברות רבות בכל האמור ביכולתן לעמוד בהתחייבויותיהן המסחריות כגון תנאי אשראי או אספקת שירותים וסחורות.

סביר להניח שגופים רבים ישאלו את עצמם האם לנקוט בהליכים משפטיים כדי למצות זכויותיהם ואולי לפנות בעצמם, באופן יזום, להליך הבראה ("הפעלת התאגיד לשם שיקומו הכלכלי") ולקבל בכך הגנה מסוימת, זמנית ומפוקחת, מול דרישות הנושים השונים.

בסקירה קצרה ותמציתית זו, נתייחס לאחת מהסוגיות הרבות העולות בימים אלו: גורלם של הסכמים שאחד הצדדים להם נקלע או צפוי להיקלע לקשיים כלכליים, באופן שעשוי להסב נזקים לצדדים עמם התקשר ו/או נטל מהם אשראי.

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018 (בתוקף מספטמבר 2019), קובע מנגנון המתייחס לכך. המנגנון, יש לומר, אומץ בשינויים קלים הישר מסעיפים 350-ח-יא לחוק החברות, תשנ"ט-1999.

הרציונלים שבבסיס חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי הם להביא ככל האפשר לשיקום הכלכלי של החייב ולהשיא את שיעור החוב שייפרע לנושים.

לפיכך, המנגנון שבחוק מוביל לעיתים למצב שבו הצורך בשיקום הכלכלי יבוא על חשבון הנושים, שיחויבו להמשיך בביצוע ההסכם למרות שקיימת עילה לביטולו בשל הפרה, או שההסכם עימם יבוטל בלי שישולם מלוא השווי תמורת השירות שנתנו.

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי מגביל את האפשרות של הצד השני להסכם לבטל אותו, וקובע שפתיחת הליכי חדלות פירעון אינה מספיקה כדי לבטל הסכם. זאת, למרות שבהסכמים רבים ישנו סעיף המאפשר את ביטול ההסכם אם ניתן צו לפתיחת הליכים כנגד חברה. בפועל, כאמור, לסעיפים כאלו אין תוקף כשחברה נקלעת לחדלות פירעון.

הרציונל: למנוע ביטול גורף של ההסכמים שהחברה צד להם.

כאשר ניתן צו לפתיחת הליכים, ממונה לחברה נאמן שמרכז את פעילותה בידי. התנהלות הנושים מעתה תהיה מורכבת יותר, תחת עיניהם הפקוחה של בית המשפט, הנאמן, הממונה על הליכי חדלות פירעון (כונס הנכסים הרשמי) ושאר הנושים.

למשל: טענות ביחס לתקופה שקדמה לצו, תהיינה בגדר תביעת חוב. בהיעדר בטחונות מדובר בנושים רגילים, אחרונים בסדר הנשייה, שיקבלו אחוז מסוים מנשייתם בהתאם לסכומים שבקופה וסך הנשייה הכולל.

כאשר חברה בהליך הפעלה לשם שיקומה הכלכלי, נושים מובטחים יוכלו לממש בטחונות באישור בית המשפט בלבד.

במקרים בהם החברה שבחדלות פירעון הפרה את ההסכם, והצד השני מעוניין לבטלו: אם הנאמן סבור שהמשך קיום ההסכם דרוש לשיקום הכלכלי של החברה, הוא יגיש בקשה לבית המשפט, שיורה על המשך קיום ההסכם אם שוכנע שהוא דרוש לשיקום הכלכלי של החברה או יגדיל את שיעור החוב שייפרע לנושים, והחברה תקיים את חיוביה לפי החוזה.

אם הוחלט על המשך קיום ההסכם, ההוצאות ממועד מתן הצו לפתיחת הליכים ואילך תיחשבנה הוצאות הליכי חדלות פירעון, ראשונות בסדר הנשייה (בכפוף לנושים המובטחים).

אם הוחלט על ביטול ההסכם, ההוצאות תיחשבנה כחוב עבר שאינו מובטח.

נציין שנאמן המפעיל חברה יכול להמחות הסכם לצד שלישי, גם אם ההסכם אוסר על ביצוע המחאה. בית המשפט יאשר זאת אם יקבע בין היתר שהמחאה איננה פוגעת בצד השני להסכם.

אין פסקי דין רבים המיישמים את החוק, שנכנס לתוקף לפני כחצי שנה.

דוגמה ליישומו: חוזה בין חברות בוטל לאחר שנודע לחברה כי חברת האבטחה שעבדה עימה עומדת לבקש צו לפתיחת הליכים. בהחלטה מיום 6.1.2020 נקבע שלא ניתן להפסיק את ההתקשרות עם חברת האבטחה מסיבה זו, שכן ההסכם חיוני לשיקומה הכלכלי, והיא תקיים את ההסכם בפיקוח הנאמנים.

החלטות בתי המשפט בסוגיות המתוארות ישתנו כמובן בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה, וגורלם של הסכמים שחברה בחללות פירעון צד להם, ייקבע בהתאם לרציונל של אפשרות לשיקום החברה.

למידע נוסף ויצירת קשר:

רן פלדמן, שותף

מחלקת ליטיגציה

טל: 03-5670604

RanF@s-horowitz.co.il

אהוד (אודי) ארצי, שותף

מחלקת ליטיגציה

טל: 03-5670614

ehuda@s-horowitz.co.il

נועה לביאן, עו"ד

מחלקת ליטיגציה

טל: 03-5670700

noa.lavian@s-horowitz.com

דורית המברג, עו"ד

מחלקת ליטיגציה

טל: 03-5670700

dorit.hamberg@s-horowitz.co.il

עדן וייס, מתמחה

מחלקת ליטיגציה

טל: 03-5670700

eden.weiss@s-horowitz.co.il